

Q. D. B. V.
DISSERTATIO ACADEMICA
DE

16
1714/17

SENTENTIA
PROVISIONALI,
QVOAD ALIMENTA ET EXPENSAS LITIS.

18

QVAM
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DOMINO

WILHELMO HENRICO,
DVCE SAXONIE, IVLIACI, CLIVIE, MONTIVM,
ANGARIE ET WESTPHALIE, & reliqua,

SVB PRÆSIDIO
DOMINI

FRIDERICI GOTTLIEB
STRUVII,

L. V. DOCTORIS,
CVRIÆ PROVINCIALIS ADVOCATI ORDINARIJ,
DOMINI ET PRÆCEPTORIS SVI ÆTATEM
DEVENERANDI,

AD DIEM IX IANVARIJ

IN AUDITORIO ICTORVM
PVBLICE DISPVTABIT
IOACHIMVS HENRICVS KATTE,
EQVES BREMENSIS.

I E N Æ, LITTERIS KREBSIANIS M DCC XIV.

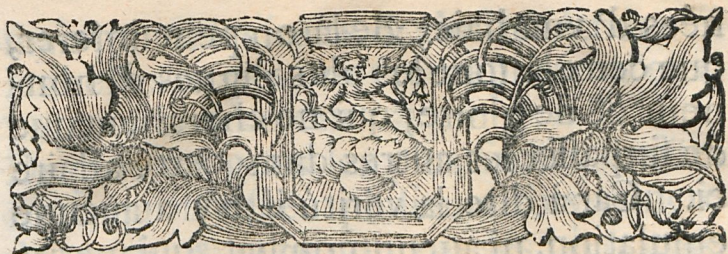
A Monsieur,
MONSIEVR
MARQVARD KATTE

Conseiller d' Etat,
de sa Maiesté

le Roi de Dannemarc Norvege,
&c. &c. &c.

Seigneur de Niendieck, Heuhoff,
Portzhem, &c.

mon très honoré Pere.

MONSIEVR

Et très cher Père!

Il est sans contredit , que le
devoir de tous les hommes de-
mande, qu' ils ne passent pas
les iours de leur vie entre qua-
tre murailles, comme les bêtes en viron-

nees

nées d'une haie; de là on peut inferer, que ceux là sont les plus dignes d'honneur & de gloire, qui ne cherchent que de surpasser les autres dans cette affaire ci. Car à dire la verité il n'y a aucune emulation, ni aucun combat, qui merite plus de louanges que celui qui se fait pour la vertu & l'honneur; & qui a fourni de la sorte sa carriere, s'est acquis une gloire immortelle, ie ne dirai pas l'immortalite même. Mais pour parvenir à ce but là il y a deux chemins, scavoir l'épée & les livres. Il y a bien des gens, qui selon le sentiment de l'Empereur Licinius tiennent les études pour un venin & la peste la plus violente; encore il y a des nations qui les ont meprisé & accusé qu'elles faisoient une metamorphose des hommes en femmes & de l'animosité en poltronnerie. Mais la veritable raison en est, qu'ils n'en ont iamais

mais goûté les fruits, & ainsi les études & les belles lettres ont été méprisées d'eux, parcequ'ils n'en ont pas compris l'vtilité. De plus les gens les plus sensés avoüeront, qu'on a sceu plusieurs fois vaincre des nations, mais non pas les bien gouverner, qu'ainsi il n'y a aucune République qui puisse subsister long tems sans les études. Cependant on ne scauroit nier, que les études seules ne sont pas capables de soutenir vne bonne République, sans le secours d'vne bravoure heroïque, qui a pour devise: *Plustot mourir que de vivre sans honneur.* Car Mars & Minerve s'accordent tellement, que l'vn d'eux ne sauroit se bien elever, s'il se voit abandonné de l'autre. C'est pourquoi ceux qui se sont choisi ces deux chemins & pourluisent leur cour-

se avec vn coeur intrepide, se rendent
absolument immortels ; qu' au contrai-
re des coeurs laches & pusillanimes qui
ne font que garder les greniers & les co-
fres de leurs parens, & qui pour trop
prevoir les suites des choses n' osent rien
entreprendre, se rendent folatres & mé-
prisables. Nous ne vivons pas pour faire
seulement bonne chère, mais chacun
est obligé de sacrifier ses biens & sa vie
à la gloire de Dieu, pour la patrie & ses
parens. Je ne trouve pas à propos d'au-
toriser ici mon sentiment par beaucoup
d'arguments ; Vos chères & aimables
lettres en seront même les tèmoin les
plus irreprochables, dans les quelles
Vous avez assez bien expliqué, que par
la diligence de l' etude on se rendoit ca-
pable de rendre service à sa patrie tant
dans

dans la guerre que dans la paix. C'est
pourquoi comme ie me suis fait toujours
vn honneur & vne gloire, d'executer
vos sages & salutaires conseils, & que
ie me vois sur le point de finir mes an-
nées Academiques; ie me suis proposé
de donner au public vne petite preuve
de Vos bienfaits & de Vos exhorta-
tions paternelles. Il n'ya rien de plus rai-
sonnable, que d'attribuer la riuière à la
source, & ien'ai rien trouué de plus
à propos que de vous dedier mon très
honoré Père ces premices de mes étu-
des comme à celui qui en est la verita-
ble source. Et ce n'est, que pour Vous
rendre quèque temoignage de mon
ame reconnoissante & de mon respect
filial. Au reste ie Vous supplie très
humblement de recevoir ce sacrifice d'

un

un oeil paternel, & de me laisser iouir de
votre bonté ordinaire comme par le pas-
sé ; pour moi i'emploierai tous mes
soins à l'avenir à fin de me pouvoir dire
avec juste raison & le respect conve-
nable,

MONSIEVR

& très cher Père

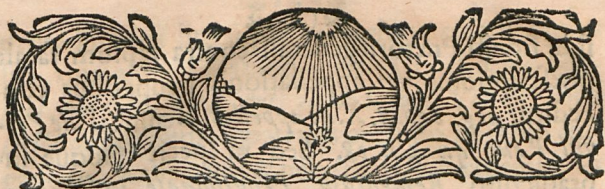
à Jene le 14 Decembr.

1713.

*Votre très humble très obeissant & très
fidele serviteur & fils.*

JOACHIM HENRI KATTE.

Q. D. B. P.

Q. D. B. V.

Th. I.

Inter alia *Paupertatis* iura, quæ ex singulari Principum indulgentia concessa sunt, illud maxime notatu dignum; *Quod inopi litiganti vel a diuite aduersario, vel ex fructibus rei litigiose, sumtus litis & alimenta quandoque subministranda sint*; Id quod per SENTENTIAM Iudicis PROVISIONALEM definiri solet. Cum enim, iuxta æquissimam Iuris Canonici Regulam: *Afflicto non sit addenda afflictio per cap. ex pacto s. X. de Cleric. egrot.* Ideo sedula legislatorum cura prouisum fuit, vt ita paupertati succurratur, ne quis iure suo excidat, si qua ob paupertatem ius suum persequi, aut forte ex manibus violenti & nimis potentis aduersarii eripere nequeat. In quem finem non tantum restitutio in integrum ex Clau-

A

sula

fula Ediçti Prætorii generali contra lapsum fatale præscriptionis vel appellationis pauperibus conceditur *arg. cap. 8. X. de appellat. Benincas. de Privil. Paup. qu. 4. n. 18.* Sed in specie quoque supradictum *Remedium Prouisionale* indulgetur. Cuius proinde fundamentum & alias eo spectantes causas per modum Dissertationis Academicæ B. C. D. perlustrabimus.

Th. II.

Sumitur autem *Sententia Prouisionalis* vel *latisime*, & est Decretum quoddam iudicis, quod super puncto quodam, in litem principalem incidenti, fertur, confusionis vitandæ gratia ad præcautionem iudicii & prouidentiam partium interpositum, & generali nomine alias *Decretum Interimisticum* vocari solet. *Gail. lib. 1. obs. 5. n. 3.* Vel *latius*, pro certo quodam prouisionis remedio, quod tamen ultra consuetos alimentacionis & expensarum terminos ad alios casus extenditur, & ita ratione formæ atque materiæ a sententia prouisionali specificè dicta differt. Atque in hoc sensu latiori *sententias ex instrumento guaranti-giato* latas *Prouisionales* quoque dicunt, quando nimirum facta illius recognitione legitima iuxta tenorem eius ad executionem proceditur, pendente

dente interim lite super exceptione eidem opposita, quæ altioris erat indaginis. *Christin. ad Consuet. Mecblin. Tit. I. art. 30. n. 1. sqq.* Vel denique strictius accipitur, quatenus prouisio fit inopi litiganti super alimentis & necessariis litis expensis; In quo significatu huius est loci, atque in hoc respectu *Sententia Prouisional* nobis describitur: *Quod sit Remedium, aliquod Ciuile, iudiciale & subsidiarium, quod datur inopi litiganti contra diuitem aduersarium ad alimenta & expensas litis necessarias obtinendas, quo iustitiam causæ suæ possit persequi.* Est ergo hæc prouisio quidem per iudicem facienda, nec tamen auctoritate legis destituta. Vnde vulgatum axioma; *Quod prouisio hominis faciat cessare prouisionem legis,* ad hoc remedium iudiciale non per omnia potest adplicari, cum in hoc prouidendi beneficio non ita omnino libera sit iudicis potestas, prout alias ex *iure dominii* priuato facultas competit disponendi & prouidendi de rebus suis *l. 21. C. mand.* Sed alligata illa est ad leges forenses & iudicii mensuram, ne vni parti plus iusto tribuens de crimine præuaricationis aut Syndicatus fiat suspectus. Non aliter ergo iudici prouidere permissum est, quam prout iam legibus prouisum adparet, quarum declarationem &

(4)

applicationem saltem iudex in casu emergente facit.

Th. III.

Agimus proinde hic in specie de favore *Partium privato*, relatione inuicem habita ad iura inopum litigantium. Vnde excludimus (1.) illam quaestionem, quatenus *iudici ordinario* vel delegato aut Commissario vel etiam arbitro alimenta quandoque in causis partium peregre abeuntibus *Sehrung und Reisekosten und übrige Verpflegung* praestanda sint, de quibus vid. Coler. *de Aliment. lib. I. cap. 14.* (2.) Non spectamus illos sumtus, qui pauperi litiganti ex *publico* subministrandi sunt, & rationem quandam elemosynæ habent. Boer. *dec. 325.* Coler. *l. c. n. 28.* Porro (3.) huc non pertinent illi sumtus, quos actor *ordinario* iure facere debet, si aliquid petat a iudice vel reo conuento, uti est in iudicio ad exhibendum, ubi periculo & sumtibus petitoris res exhiberi debet, iuxta *l. 11. §. 1. ff. ad exhib.* Item, circa productionem testium, quippe quæ sumtibus producentis fieri debet, iuxta *l. 11. C. de Testib.* Gail. *l. 1. observ. 99.*

Th. IV.

Porro huc non refertur in specie illa *promisso*,
quæ

(5)

quæ fit super *possessione* pendente lite, quod alias peculiari vocabulo *Decretum Interimisticum* vocari solet *Christin. vol. 1. dec. 276.* differunt enim vt *latius & angustius.* Etenim *provisionalis sententia* species est *Decreti interimistici*, cum per eam litiganti interim *prouideatur*, si non habeat vel vnde viuat, vel vnde *litem* continuare possit, cuius tamen *continuatio* ex *probabili & euidenti causa* ipsi *incumbebat.* At vero *Decretum Interimisticum* vterius se extendit, & non saltem *prouidet litiganti*, quantum opus est ad *necessaria vitæ subsidia*, sed etiam *interim possessorem* in *possessione rei vel iuris* defendit, *ius retentionis* concedit, *administrationem* indulget, & alia *pendente lite* commoda vni litiganti confert. *Conf. Stryck. in Diff. de Decreto Interimist. cap. 1.*

Th. V.

Licet vero *regulariter litigans* suo *aduersario* de *alimentis & sumtibus litis* prospicere non *teatur*, cum *nemo compelli possit* arma *aduersario* de sua *domo suppeditare*, arg. *l. nimis graue 7. C. de Testib. Mev. Part. IV. dec. 194.* Attamen illud ipsum *axioma* *varias limitationes* recipit, quas *præsenti dissertatione* subiiciemus.

A 3

Th. VI.

Equidem mouentur plures rationes dubi-
tandi in contrarium, quæ etiam iuris autores cir-
ca hunc sententiæ prouisionalæ articulum in di-
uerſas trahunt ſententias, & partim in *textibus*
quibusdam legum Ciuilium, partim in *rationi-*
bis iuris ſtabiliuntur. Ex illis obiicitur (1) *l. Im-*
peratores 17. ff. de tutel. & ration. diſtrab. Vbi
Ictus pupillo petenti expenſas litis a tutoribus
contra quos agebat, reſpondet, Imperatores re-
ſcripſiſſe: *Non habet rationem poſtulatío tua, vo-*
lentis, in ſumtum litis ab his tibi pecuniam ſub-
miniſtrari. Quem textum, ad firmandam nega-
tiuam, vrgent Bartolus & Baldus in *d. l. & Are-*
tinus cum Felino in cap. ſi qui teſtium 8. X. de Te-
ſtib. Et tenuit eandem opinionem Boer. *Dec. 303.*
item Marian. Socinus *L. 3. Conf. 8.* prout recen-
ſet Hartm. Piſtor. *Part. 1. quaſt. 20. n. 2.* Verum
facile patet, hunc textum non eſſe generaliter ca-
piendum, ſed caſum quendam ſpecialeſ a refe-
rente parte vel iudice ad Imperatores eſſe dela-
tum, ad quem proinde ſpeciali ſuo Reſcripto re-
ſpondent, vt proinde a particulari caſu ad vni-
verſalem regulam non ita indiſtincte valeat con-
ſequentia. Deinde ceſſat in propoſito caſu *d. l. 17.*
præ-

* (7) *

præsumtio iustæ causæ pro pupillo ; siquidem hic textus loquitur de iudicio, de rationibus tutelæ distrahendis vel dispungendis , cuius fundamentum est dolus, & finis, pœna. Iam vero in contractibus dolus non præsumitur ; Et ita præsumtio est potius pro tutore contra pupillum, tale quid postulantem, ut ita omnino iniqua censeatur sumtuum postulatio ; Id quod tamen non concludit, si pro litigante militet iusta præsumtio. Denique respondent Interpretes, textum accipiendum esse de illo casu, si tutor conueniatur tutela deposita, & de bonis pupillaribus nihil quicquam possideat. Brunnem. in Comment. Pand. ad d. l. 17.

Th. VII.

Obiiciunt (II) *l. nimis graue 7. C. de Testib.* ubi Diocletianus & Maximinianus Imp. in hæc verba rescribunt : *Nimis graue est, quod petitis, urgeri partem diuersam ad exhibitionem eorum, per quos sibi negotium fiat ; unde intelligitis, quod intentionis vestræ proprias afferre debetis probationes, non aduersus se ab aduersariis adduci.* Quem textum explicat Harmenop. *Promptuar. Iur. Civ. Lib. I. Tit. 6. §. 57.* ibi : *ουδεις ἀπεινάται καὶ ἑαυτὸ μάρτυρας παραγγεῖν ἀλλὰ ῥητὴ τὸν ἐνάροισα ὡς βέληται*
συσή-

συζηται τὰς ἰδίας δικαιολογίας. i. e. *Nemo aduersus se testes producere cogitur. Sed actorem oportet arbitratu suo proprias necesse probationes.* Constat proinde textum hunc loqui de testibus domesticis, quos contra se in testimonium producere aut forte delitescentes exhibere actor non cogitur. *Brunn. ad d. l. 7. C. de Test.* idemque vberius declaratur *l. 10. §. 4. ff. de Questionib.* ibi: *Nec debet initium probationum de domo rei accusator sumere, dum aut liberos eius, quem accusat, aut seruos in testimonium vocat.* Id quod tamen huc non concludit, cum aliud sit probationis adhuc incertæ & dubiæ media aduersario aduersus se ipsum subministrare; aliud probationes eiusdem iam satis *fundatas* suscipere, atque ad producendam rei veritatem sumtus suppeditare. Sicuti enim eo casu, vbi veritas aliter haberi non potest v. g. in actibus domesticis probandis *l. 8. §. 6. C. de Repud.* nec domesticum testimonium tam proquam contra actorem est reprobatum. *Sande decis. Frisic. l. 1. tit. 9. def. 3.* *Carpzou. in Proc. tit. 13. §. 5.* Ita quoque analogiæ iuris non aduersatur sumtus inopi subministrari, vbi aliter causæ iustitia probari & deduci nequit, vel verendum sit, ne diuturnitate processus litigans fatigatus fame interim

terim enecandus sit. Neque a dissentientibus replicari potest, quod non tam casus huius legis, quam Ratio subiecta inspicienda sit; *Quod quis non teneatur ad exhibitionem eorum, per quos sibi negotium fiat.* Est enim ratio non generalis, sed restricta ad præsentem casum, & respicit antiquam prohibitionem legis Iuliæ, qua cautum erat, ne inuito denunciatur testimonium dicere aduersus parentes & alias personas arctiore vinculo, amicitia vel reuerentia iunctas, prout declarat *l. 3. § 5. l. 4. l. 5. ff. de Test.* ut ita sub antiquæ legis clypeo tutus non teneatur tales personas in publicum exhibere, per quas sibi negotium aliquod contra coniunctionis naturalis vel reuerentiæ civilis rationem fieri posset. Quæ tamen ratio ita enucleata ad sumtus litis vel alimenta aduersarii plane non quadrat.

Th. VIII.

Pari modo obiici (III.) posset *l. fin. C. de Edendo*, ubi Alexander Aug. in fine Rescripti ita concludit: *Non oportet originem petitionis ex instrumentis eius, qui conuenitur, fundari.* Verum loquitur textus de editione instrumentorum, quam reus in fauorem actoris regulariter facere non cogitur *l. 10. §. 4. de Quaest. Berlich. P. 2. Conclus.*

45. n. 23. Ast nihil hic habetur de sumtibus litis, ad quos argumentum ab exhibitione instrumentorum ad exhibitionem alimentorum non concludit, siquidem alimenta naturali æquitatis ratione debentur; Instrumentorum editio ex civili iure hoc casu postulanda foret. Jam vero alimentorum causa est fauorabilis, qualem fauorem editio instrumentorum non per omnia præ se fert. Deinde aliud est causam probationibus a reo petitis instruere, aliud probationem saltem sumtibus alienis exequi.

Th. IX.

Alii præterea Interpretes mediam quandam sequuntur sententiam circa textus iuris, & distinguunt inter expensas iudicii *publicas* & *priuatias* partium, atque concludunt, quod iudex prouidere quidem debeat de expensis publicis siue *iudicialibus*, de quibus proinde praxin sententiæ prouisionalis intelligunt; Non vero prouidere necesse habeat, de expensis *partium* de quibus allegatos textus intelligunt, prout sentit Matth. de Afflict. in *Constit. Neapol. lib. 1. rubr. 33.* Et quidem rationem differentię hanc assignant, quod expensæ iudiciales ad sportulas & fructus iurisdictionis referantur, atque partem salarii publici constitu-

ant,

* (II) *

ant, semperque a partibus præstandæ sint, pro
quacunque litigantium parte sententia feratur.
At circa expensas partium incertum est, cui adiu-
dicandæ sint, propter dubium litis euentum, cum
non semper statim patere possit, annon mutua
compensatione expensæ inuicem tollantur, an ve-
ro auctori vel reo iniungi debeant. Attamen ista
nostram sententiam non stringunt, siquidem in
casu sententiæ prouisionalis nos supponimus ta-
lem causam, vbi probabilitas singularis pro im-
petrante militat, vt sic litis euentus facilius pro-
spici queat.

Th. X.

Alii porro textus pro affirmatiua sententiæ
huius prouisionalis stantes restringunt ad litigan-
tes inuicem *cognatos*, prout videre est apud Hartm.
Pistor. *Part. 1. qu. 20. n. 3.* At sine iuris ratione. Licet
enim textus *l. 27. ff. de inoff. testam.* casum quen-
dam cognationis respiciat, tamen ille casus magis
exemplificatiue quam *dispositiue* accipiendus est, &
ratio magis legis quam casus inspicere debet.

Th. XI.

Alii præterea textus in affirmatiuam inclinan-
tes accipiunt de eo speciatim casu, quo auctor an-
tea bona, propter quæ agitur, possedit, verum iis-

B 2

dem

dem spoliatus fuit, & iam de nouo bona eadem a spoliante vel ex causa spolii vel iudicio petitorio vindicat. Add. Covarruv. *Pract. Quæst. Tom. II. c. 6. n. 5.* Verum etsi ille casus satis recte se habeat, atque etiam sub Decretis sententiæ Prouisionalis comprehendatur, attamen textus iuris illum speciatim tantum non proponunt, sed etiam alios casus continent, quibus iustæ causæ præsumtio pro litigante militat, vt hinc leges magis de pluribus quam singularibus capiendæ sint, arg. *l. 3. ff. de LL.*

Tb. XII.

Alterum fundamentum dissentientium est ex variis iuris *rationibus* extractum. Vnde primam dubitandi rationem præbet; Quod per sententiæ prouisionalem actori præiudicetur, si enim reo ex bonis forte sequestratis alimenta decernantur, tunc actor non possit omnes consequi fructus, qui tamen post litem contestatam debeant actori restitui. *l. certum 22. C. d. R. V.* siquidem tunc consumti sint per impensas & alimenta, Resp. Fructuum petitio est incerta, cum itidem isti casu potuerint perimi; at vero b. f. possessor de casu neque post litem contestatam tenetur. *l. 16. pr. ff. de R. V. l. 27. §. 1. ff. eod.* Et præterea satis iam

(13)

iam grauatur possessor, quod contra ordinem iuris consuetum pendente lite possessione rei suæ priuandus sit, vt hinc actor de fructuum perceptione & consumptione per alimenta necessaria non ita possit conueniri. Adde Scotan. *Diss. ad Pand. XXXV. n. 14.* Deinde in contrarium mouent; Quod non debeat dari occasio vt lites protelentur §. *fin. J. de Except.* Atqui per submissionem sumtuum datur aduersario occasio prosequendi litem. Verum facile constat, in *d. §.* tantum istas protelationes litis intelligi, quæ fiunt per calumniam & iniquitates. At vero quando per sententiam provisionalem decernuntur alimenta & expensæ, tunc supponitur iusta causa litis, cuius non protelationi iniquæ, sed iustæ prosecutioni atque executioni hoc modo indulgetur. Siquidem nemo tenetur ius suum indefensum relinquere, & nimis durum foret, aliquem ob inopiam iure suo excidere, aut a diuite aduersario opprimi.

Th. XIII.

Ceterum vt ipsi illi in contrarium sentientes Jcti suam negatiuam variis limitationibus infringunt; Ita nos non dubitamus, affirmatiuam cum praxi defendere, asserentes per, *Sententiam*

B 3

Pro

Prouisionalem recte inopi litiganti posse de alimentis & expensis litis necessariis prospici, si fundamentum & præsumtio iustæ causæ pro eodem militet. Quam sententiam etiam sequuntur Guid. Papa Dec. 161. Cravetta conf. 164. & alij. Atque huius decisi rationes decidendi patent (I.) ex l. 27. §. 3. ff. d. inoffic. testam. ibi: De inofficioso testamento nepos contra patrum suum vel alium scriptum heredem pro portione egerat & obtinuerat: sed scriptus heres appellauerat, placuit interim propter inopiam pupilli alimenta pro modo facultatum, que per inofficiosi testamenti accusationem pro parte ei vindicabantur, decerni eaque aduersarium ei subministrare, necessum habere, usque ad finem litis. Qui textus licet casum specialem supponat, & tantum de alimentis pendente appellatione præstandis loquatur; attamen ob generalitatem rationis etiam ad alios casus extenditur, ubi pro litigante fauor paupertatis & iustæ causæ præsumtio militat: (II.) Huc refertur textus Vlpiani in l. 33. pr. ff. de reb. auct. iud. possid. ibi: Si pupillus ex contractu suo non defendatur, ideoque bona eius creditoris possidere cœperint, diminutio ex his bonis fieri debet rescendi pupilli causa. Cum quo consentit Paulus in l. fin. ff. eod. ibi:

ibi: *Pupillus si non defendatur in possessione creditoribus constitutus: minoribus ex his usque ad pubertatem alimenta praestanda sunt.* Quod proinde in his textibus fauore minorum constitutum videri posset, idem in aliis causis operatur fauor iustitiae & paupertatis. (III.) Adducitur textus cardinalis in *l. fin. C. d. ord. cognit.* vbi Imp. Constantinus A. in iudicio status & causa liberali, sumtus litis & alimonias inopi litiganti adiudicat; Ita enim rescribit: *Quod si ei, qui ad seruitutem vocatur, quicquam direptum esse, memoretur, vniuersa qua constiterit ablata, ita demum reddi conuenit ei, qui seruus esse contenditur, si modo saluam rem futuram per idoneos fideiussores promiserit.* Nam si tales dare non potuerit, tunc ea conuenit, de quibus in iudicio tractabitur, sequestrari in eum diem, in quo controuersia sopiatur. Ita ut ex iisdem (si aliqua facultas esse non poterit) tantum litis sumtus & alimonia homini subministrantur, quantum moderato iudicis arbitrio fuerit estimatum. Cum igitur is, qui in hoc textu in seruitutem vindicatur, sit in possessione vel quasi libertatis constitutus, & ita praesumptionem iuris pro se habeat; Ideo hoc decreto prouisionaliter quoad sumtus litis & alimonias iuuandus dicitur, non tantum

tum propter fauorem libertatis asserendæ *speciali*, sed propter *generalem* iustæ causæ præsumptionem. Atque idcirco hæc exempla Legum specialia subiecta declarant regulam generalem; Quod toties sumtus litis & alimenta possint decerni, quoties præsumptio iustitiæ pro inope litigante militat. Brunn. *in Comment. ad d. l. fin. C. d. Ord. Cognit. n. 22.*

Th. XIV.

Fundamentum genuinum & causa mouens prouisionalibus huius adiudicationis est *Aequitas*, cuius ratio in hoc potissimum consistit, quod bona pro litigante militet præsumptio, adeoque intentio eius iure fundata sit adiuuanda, atque idcirco interea ex eo, ad quod iusta petitio, inops ali meretur. *Mev. Part. IV. dec. 194. n. 67.* Causa vero proxima, unde rationem suam formalem accepit, est *Praxis* & Interpretatio prudentum vsualis, siquidem per extensionem quandam forensis textus iuris, superius allegati, occasionem & ansam dederunt Jctis, leges ad similia producendi, & iurisdictione practica supplendi ea, quæ legibus apertis non per omnia erant definita, auctoritate nimirum Pedii & Vlpiani in *l. 13. ff. d. LL.* ubi eleganter & accommodate in hanc materiam

teriam dicitur : *Quotiens lege aliquid unum vel alterum introductum est, bona occasio est, cetera, qua tendunt ad eandem utilitatem, vel interpretatione vel certe iurisdictione suppleri.* Natales proinde denominationis huius remedii ex scriptoribus maxime & usu praxeos deriuantur, & potissimum Rebuffus atque Paponius ad Constitutiones regni Galliae inter alios eminent, qui praxin huius Decreti prouisionalis rimati sunt. Idemque usu Imperii nostri obtinere, tam in foro Camerali quam aliis inferioribus iudiciis Statuum, Practici scriptores subinde a nobis allegandi passim testantur.

Th. XV.

Cum vero hoc ipsum Practicum Iuris Remedium contra ordinarias iuris regulas introductum sit; Ideo *caute* a Iudice & non nisi certis positis requisitis ita sententionandum erit. Talia autem sunt (I.) vt pro litigante militet iustae causae praesumptio. (II) Vt ille pauper sit. Menoch. de *Praesumpt.* lib. 1. qv. 35. n. 1. & seqq. Et quidem haec duo debent coniunctim concurrere, sola nimirum paupertas non sufficit, sed praesumptio quoque iustae causae debet simul adesse. Surd. de *Alim.* Tit. 1. qv. 110. n. 8. Addunt his requisitis alij (III.) vt

C

sen.

sententia pro ipso litigante semel sit lata; ita vt litigans sit in possessione vel quasi iuris competentis. Verum rectius alii hoc ipsum reiciunt, & sufficere notant, aliunde iustam præsumtionem esse contractam. Conf. Covarruv. *Pract. Quæst. cap. 6. n. 6.* Neque adiuvat hanc sententiam *l. fin. C. de ord. cognit. ibi: in quasi possessione libertatis.* Resp. illa circumstantia adducitur ad fundandam præsumtionem iustæ causæ, non vero tanquam requisitum aliquod necessarium ad consequendas litium expensas. Debet vero vrgens esse pro implorante præsumtio, levis non sufficit. Molin. *de Primogen. cap. 16. n. 36.* Quod si pro adversario extant vrgentiores præsumptiones, illa eliditur tanquam per fortiora argumenta, vt hinc tali casu alimenta & expensæ litis decerni non debeant. Menoch. *de Præsumt. lib. 1. qv. 35. n. 6.* Est porro necesse, vt hæc præsumtio sit in eodem iudicio, de quo agitur. Non enim si ageretur iudicio possessorio, sufficeret præsumtio, quod is actor potentior sit in petitorio. Pontan. *de alim. cap. 13. n. 6.* Denique tempus motæ litis attenditur, vt cognoscatur de præsumptione implorantis, sitne fundata nec ne. Surd. *de alim. tit. 124. num. fin.*

Th.

(19)

Th. XVI.

Alterum requisitum sententiæ huius prouisionalis est, vt litigans *pauper* sit. Ad hanc vero paupertatem excutiendam, non sufficit nuda allegatio, sed probatio debet accedere, vel per attestatum Magistratus loci, vbi quis habitat, vel per iuramentum. Brunn. *ad l. 27. ff. de inoff. testam. n. 9.* Aestimatur porro illa paupertas ex quantitate impensarum & sumtuum litis, vt sic, si deductis necessariis vitæ subsidiis tantum non superfit, quantum opus est ad instruendam litem, talis pauper dicatur, licet non per omnia egeat. Et ita pro conditione personarum, temporis ac loci aliarumque circumstantiarum hoc iudicium prudentis iudicis arbitrio est relinquendum. *Mev. Part. IV. dec. 338. n. 6. 7. Gail. lib. 1. obs. 142. n. 5. § 99.* Dicitur præterea etiam ille actor inops & sumtus litis ab aduersario potest prætere, qui filium, vel fratrem vel alios locupletes habet, a quibus ali debeat, siquidem tunc sub nomine alimentorum sumtus ad litem dandi non contineatur. *Coler. de alim. Lib. 1. c. 14. n. 50.*

Th. XVII.

Verum hic non inuiciliter Quæ. (1.) An culpa sua pauper effectus hoc etiam iuris beneficio gaudeat,

deat, vt possit prouisionem sumtuum & alimentorum ab aduersario petere? Id quod affirmandum censemus. Quamuis enim alias commune habeatur iuris axioma; *Quod culpa sua pauper effectus priuilegio pauperum non gaudeat.* arg. *l. pen. ff. d. iur. dot. l. fin. ff. de his qua in fraud. Credit.* Rejger. *Thef. iur. voc. paupertas n. 38.* Attamen hoc ipsum de talibus priuilegiis intelligendum est, quæ personæ tantum pauperum competunt, vt est beneficium cessionis, vtpote quod bancoruptoribus & sua culpa ac dolo infelicibus non datur Struv. *Synt. Ciu. Exerc. XLIV. tb. 25.* Aliud est in hoc decreto prouisionali, quod principaliter *causæ* & per consequentiam personæ pauperis datur. Et licet ipse honestorum virorum censura dignus sit, quod bona sua decoxerit, tamen propterea adiumentis iustitiæ non est priuandus, spes enim esse potest, eundem, perceptis paupertatis incommodis, bonis, obtenta victoria, restitutum ad meliorem frugem esse rediturum. Imo licet de præterito præsumatur in futurum, & ita qui semel decoctor bonorum fuit, idem & postea bona dilapidare possit; Attamen, per constitutum Curatorem vel aliis modis, potest huic malo præcaue-

(21)

caueri, vt propterea prosecutio iuris competentis
& media eo ducentia ipsi non sint præscindenda.

Th. XVIII.

Quæritur (II.) An probatum paupertatis testimonium in vna causa, proficiat quoque in alia ad impetrandum Decretum provisionale? Quæ quidem quæstio neganda videtur, ex natura scil. rei iudicatae, quæ regulariter vltra causam & casum suum subiectum non extenditur *l. 14. pr. & §. fin. ff. de Except. rei iud.* Idque eo magis, quod expensæ litis variant, pro diuersitate causarum, ita, vt vni causæ plus, alteri minus sit impendendum, atque ita pro casu nouiter emergente facienda sit de nouo provisio, siquidem hæc ad merita cuiusuis causæ censetur restricta.

Th. XIX.

Vitis proinde requisitis, sequuntur *Persona* quibus implorantibus hoc Decretum debeat concedi. Datur ergo hoc beneficium *primo* Actori, si pauper sit, & reus bona, propter quæ agitur, possideat. Brunn. *ad l. 27. ff. de inoff. testam. n. 4.* Et quidem hæc duo coniunctim debent concurrere, *possessio* ex parte rei conuenti, & *inopia* actoris. Brunn. *d. l.* Alii quidem interpp. insu-

C 3

per

* (22) *

per addunt, vt actor in causa principali, antequam ei hæc alimenta decernantur, de sua possessione vel quasi, aut de alio iure suo, ex quo agit, sententiam obtinuerit. At vero eiusmodi sententiam non requiri, sed sufficere præsumptionem etiam, aliunde corroboratam, ostendit per arg. l. 1. §. 11. ff. d. ventr. in possess. mitt. Alciat. de præsumt. Reg. 3. præsumt. 9. n. 10. Et seqq. Add. Coler. de Alim. cap. 14. n. 40.

Th. XX.

In specie hæc prouisio obtinet circa *Liberos*, iura status vel hæreditatem parentum sibi asserentes: Et quidem duo casus hic maxime sunt distinguendi. *Primus* concernit causam *Filiationis* contra parentes prætenso agitatam; Quod nimirum, dum quæstio illa super statu pendet, liberis egentibus ex bonis paternis, quoad alimenta & expensas prouideri debeat, si summarie saltem huiusmodi coniunctio & egestas probetur. arg. l. vlt. ff. pro derel. Licet enim alias illa causa, quæ alteri præiudicium affert, prius sit decidenda. l. 2. C. d. ord. indic. Perez. in d. tit. Cod. n. 3. adeoque videri posset, causam filiationis prius esse decidendam, quam alimenta assignentur; nihilominus

minus tamen illud non est perpetuum, vti patet ex *l. 5. §. 18. ff. d. liber. agnosc.* & fauor causæ hic aliud postulat, ne ante filius fame pereat, quam lis finita fuerit *l. 4. ff. d. lib. agnosc. Et al.* Atque inprimis huc referri meretur *l. 10. ff. d. bis qu. sui vel al. iur.* ibi: *Si iudex nutriri, vel ali oportere pronunciauerit: dicendum est, de veritate querendum, filius sit, annon; neque enim alimentorum causa veritati facit præiudicium.* Ex quo textu diserte patet, quod prius alimenta queant decerni per sententiam prouisionalem & deinde causa filiationis tractari possit, prout explicat *d. text. Brunn. in Comment. ad Pand. d. l.* & in præsentem casum in specie notat Papon. *de Arrest. Franc. Lib. XIIX. Tit. 1. Arrest. 1. in fin.* Licet vero hi textus tantum de alimentis loquantur, tamen etiam de expensis litis possunt accipi, siquidem ex aliis iuris textibus, vti in *l. fin. C. de ord. cognit.* supra adductis apparet, in similibus casibus causam alimonix & expensarum coniungi.

Th. XXI.

Extendunt proinde hanc alimentationis prouisionem interpp. vt non tantum locum habeat in impuberibus & in patria potestate constitutis, quos

quos pro suis agnoscere nolunt parentes; sed etiam in emancipatis, cum alimenta naturaliter, expensæ vero litis hoc casu ex æquitate debeantur, in hisce vero capitibus ratio patriæ potestatis civilis non attendatur. *Struv. Synt. Ciu. Exerc. III. th. 11.* Idem iuris est in filiis legitimis per subsequens matrimonium, nam & hi legitimis in hoc casu æquiparantur. *Surd. de alim. Tit. 1. qu. III. n. 9. & seqq.* Pariter hoc procedit in filiis naturalibus & spuriiis, si forte pater negaret, esse suum spurium, & tamen communis fama pro nato militet. *arg. Auth. Licet. C. de natur. liber. Carpz. IV. Respons. 60. n. 6.* Et hoc quoque obtinet, si stuprator absens, vel in fuga sit; Quamvis enim per confessionem nondum sit conuictus de stupro, quia tamen fama contra ipsum militat, & insuper fuga eum suspectum reddit, utriusque interim succurrendum filio spurio, & ei alimenta sunt assignanda. *Add. Carpz. Idem. Eccles. Lib. II. tit. 14. def. 242. Menoch. de Præsumt. Lib. 1. qu. 35. & seqq.*

Th. XXII.

Casus *secundus* concernit petitionem hæreditatis parentum ubi filio vel filix, aut nepoti vel

vel nepti egenti parentibus bona paterna ve-
materna a possessore eorundem, alimenta lite pen-
dente debentur, iuxta textum expressum in *l. 27.*
§. 3. ff. d. inoffic. testam. Id quod etiam ad prone-
potem & alios quosvis descendentes a testatore
extenditur, cum eadem sit utrobique ratio. *Co-*
uarruv. Pract. Quæst. cap. VI. n. 6. Surd. de alim.
tit. 1. qu. 28. n. 6.

Th. XXIII.

Extenditur hoc, ut locum habeat etiam e con-
verso in *Patre*, qui, ordine mortalitatis turbato, suc-
cedit filio. Nam & ei inopi, existente pro eo præ-
sumptione decernenda sunt alimenta & sumtus li-
tis, quando aduersus filium vel alium possesso-
rem pro filii hæreditate consequenda agit Menoch.
de Præsumt. Lib. 1. qu. 35. n. 16. Pari modo illud
applicatur ad lineam collateralium, si egenus ali-
quis fratris aut alterius collateralis hæreditatem
ab intestato petat, & iuxta præsumptione iuuetur.
Myns. Cent. vi. Obs. 21. n. 4. Coler. de Alim. L. 1.
§. 14 n. 44.

Th. XXIV.

Procedit porro hæc sententia provisionalis
respectu *Coniugum*, ita si agat foemina aduersus
istum, quem maritum esse asserit, potest hanc pro-

visionem a Magistratu petere; si inops sit & præsumptione iuuetur, Menoch *de Præsumpt.* L. 1. qv. 35. n. 18. Pacian. *de Probat.* L. 11. c. 16. n. 43. Eadem præterea indulgetur viduæ, post mortem mariti sui dotem repetenti, ita vt pendente lite per hæredes mariti vel alios bonorum possessores alimenta decernenda sint *arg. l. pen ff. vt in possess. legat.* Coler *de Alim* L. 1. c. 14. n. 47. Idem procedere existimant in petitione donationis propter nuptias. Covarruv. *Pract. Quæst. cap. 6. n. 6.* Sed an in casu conuerso marito contra vxorem prouidendum erit, si hæc neget esse maritum? Resp. Licet regulariter vxor maritum alere non teneatur per l. 33. ff. *de donat. int. vir. & vxor.* Aliud tamen dicendum si pauper sit, per l. 73. ff. *d. iur. dot.* adeoque si hoc casu vxor conuenta actorem maritum esse neget, iste tamen ex iusta præsumptione in sua petitione adiuuetur; interim eidem ex bonis locupletis aduersariæ non tantum alimenta verum etiam litis impensæ præstandæ sunt. Add. Stryck. *Dissert. de Decret. interimist. cap. 2. n. 106.*

¶ Th. XXV.

Ita porro pendente *separationis* processu inter coniuges iudex per sententiam potest prouidere; vt inopi parci alimenta & litis expensæ subministrantur.

strentur, modo implorans non in culpa fuerit, quod causam separationis dederit, per ea quae habet Carpz. in *lprd. Eccles. L. 11. def. 213. & seqq.* Idem denique obtinet in *Accusatione adulterii*, ubi pendente illa maritus vxori alimenta sumtusque litis per sententiam provisionalem dare compellitur. Vti pronuntiatum fuit in Consistorio Electorali Brandenb, quod Coloniae ad Spream est in causa Phil. Kørners & vxoris eius anno 1648. die 8. Decemb, his formalibus: *Als lieget Klägerin ob / alles das jenige / weßen Beklagtin anseho beschuldiget / wie Recht / über Sie auszuführen. Indessen aber kan er nicht vorüber / sondern ist schuldig / ihr die notwendigen Alimenta, wie auch sumptus litis zu suppeditiren. V. X. W. Th. XXVI.*

Pariter ex *dd. textt.* concludunt, quod inopi *Uafallo* contra *Dominum* litiganti alimenta ex bonis de quibus lis est, sine danda. *Rebuff. ad Constit. Regn. Gall. tit. de sentent. prouis, artic. 1. glos. 21. n. 79. Surel. de alim. Tit. 1. qn. 122.* Atque hæc ipsa promissionis causa ad iudicium *Patrum Curiae* pertinebit. Cum enim hi in causa principali hoc casu habeant fundatam ex iure feudali jurisdictionem *Stryckm. Exam. 17. Band. 1. p. 131. qn. 6. II*

deo quoque ex iure accessorii poterunt super hoc puncto incidenti cognoscere & sua sententia illud determinare.

Th. XXVII.

Ita quoque pendente lite pro servitiis debitis inter *Nobilem & Rusticum*; Si Nobilis servitia exigat, & tamen rusticus necessariis vitæ subsidiis destituatur, utique alimenta præstabit. Pontan. *de alim. cap. 11. n. 1. & sqq.* Vel tantum tempus indulgebit, quo victum sibi parat, arg. *l. 50. § 1. ff. d. oper. libert. Mex. Part. 10 dec. 133. n. 4.* Idemque afferendum est de impensis litis, nam etiam hæc subministrandæ, ne alias non tam ob iusticiam causæ, quam inopiam rustici victor extitisse dicatur nobilis. Atque hoc potissimum locum habet, quando nobilis occupavit bona rustici; sive priuatim hoc fecerit, sive auctoritate iudicis aut iudicii fretus, siquidem & iura & iudex pauperibus fauent. Coler. *de Alim. L. 1. c. 14. n. 39.*

Th. XXVIII.

Similiter locum ista habent in *Monacho* accusante suum Abbatem, cui per prouisionem interim alimenta assignanda sunt & sumtus necessarii. Cum enim Monachi nihil possint habere proprium, & tamen interfit Ecclesiæ, monachis licenti-

am

am dari accusandi suos Abbates, ne alias vitiis occultis prematur Ecclesia, quæ aliquando in publicum scandalum possint prorumpere. Ideo omnino providendum est hoc casu Monacho de sumptibus necessariis ad prosequendam accusationem & detegendam superioris malitiam; Odium enim Abbatis ex accusatione ortum non permetteret, ut ordinariis emolumentis monachus sublevaretur, cui proinde extra ordinem per provisionem iudicis est succurrendum. Idque confirmat expressus textus in *cap. ex parte 11. X. de Accusat.* ubi Alexander III. In hæc verba rescribit: *Prudentia tua resp. quod monachi, nisi alia rationabilis causa impediatur, eo quod de obedientia & subiectione Abbatis esse noscuntur, ab eius accusatione nullatenus sint repellendi: licet alios accusare non possint. Quibus, (siquidem cum proprium non habeant) de rebus monasterii expensæ debent necessariae, donec causa debitum finem accipiat, ministrari.* Menoch. *de Presumpt. Lib. 1. qu. 35. n. 22.* Deshel. *Errorem. Iur. Can. tit. de Accusat. qu. 5.* Et debentur expensæ non solum pro sustinenda, sed etiam exequenda lite. *Surd. de Alim. Tit. 1. qu. 121.* Idemque extenditur ad quemvis subditum agentem con-

tra suum Prælatum. Add. Gonzalerz in Com-
ment. ad Decret. ad d. cap. 11. X. d. Accusat. abbas

Th. XXXI. Noq multabonadimus

Datur porro hoc beneficium Creditori ege-
no debitum reposcenti, si ipsius intentio sit liqui-
da, & exceptio a diuite aduersario opposita sit al-
terioris indaginis. Mey. Part. IV. dec. 194. Id
quod eo magis procedit, si appareat quidem de-
beri, sed quantitas debiti adhuc sit incerta. Mey.
Part. V. dec. 375. Nec poterunt expensæ suppe-
ditatæ postea cum debito compensari, quia aduer-
sarius illas triuole causatus est, qui debuisset spon-
te creditori satisfacere. arg. l. 79. ff. d. Iudic.

Th. XXX.

Vti proinde actori inopi hoc iuris beneficium
tribuitur; Ita quoque multo magis Reo conuen-
to idem denegari non debet, cum huius partes
sint favorabiliore. Et licet casus facile contin-
gere posse non videatur, siquidem si ob inopiam
debitoris inanis sit actio, actor sponte abstinere so-
leat, cum frustranea foret opera; Attamen idem
obuenire posset, si ad instantiam creditoris debitor
fuerit arrestatus, & non habeat unde se alat.
Manz. Centur. Decis. Palatin. qu. 64. Et ipse
forte creditor agat, vel ut ad carcerem publicum de-

debitor deferatur ; vel, vt per addiotionem ad manus creditoris operas præster., & desuper adhuc defensionem suam exigat reus conuentus. *Mev. ad Ius Lubec. L. 1. art. 3. n. 28. Et seqq.* Aut denique si bona rei conuenti arresto fuerint gravata aut sequestrata, vel creditor pro sua custodia & securitate impetraverit, tunc pendente lite per sententiam provisionalem poterit prospici, vt liceat bona quoad alimenta necessaria & expensas diminuere *l. 33. ff. d. reb. auctov. iud. possid. l. 14. ff. vt in possess. legat.* Ita proinde, quando quis promisit aliquid sub pœna amissionis omnium bonorum, dum lis agitur super priuatione, alimenta interim recte decetnuntur *Add. Surd. de Alim. T. 1. qu.*

123

Th. XXXI.

Datur hoc præsidium legale non tantum personis coniunctis, verum rectius ad omnes & singulas personas extenditur, si paupertatis causa pro ipsis militet. *Covarruv. Quæst. Pract. cap. 6. Clud. de Sequestrat. cap. 10. n. 24.* Similiter pendente concursu piis Corporibus vel personis miseris solet provideri & mandari liquidatoribus vt interim solvant vsuras, prout observatum refert. *Brunn. ad l. 27. ff. de inoff. testam. n. 18.*

ciii

Th.

Th. XXXII. *visis personis, quibus remedium hoc competat, iam considerandæ sunt Cause, in quibustale decretum sententiæ prouisionalis locum habere possit. Obtinet igitur hoc (I) in iudicio reali Vindicationis, quando aliquis litigat super bonis, quæ præten dit esse communia, vel ad se pertinere, & aliquam præsumtionem pro se habet, tunc illa præsumptio tantum operatur, quod aduersarius interim obligetur, ipsi subministrare sumtus litis, si aliunde non habeat, vnde litiget, & causam persequi possit. Conf. Myns. Cent. vi. Obs. 21. Atque in primis hoc vnanimiter concedunt Interpp. si agatur de vniuersitate bonorum, vel maxima bonorum parte. Surd. de Alim. Tit. 1. qu. 119. (II) Hoc procedit in Petitione hereditatis, non tantum ab intestato, sed etiam ex testamento, & maxime in iudicio l. fin. C. d. Ed. Div. Hadr. toll. tunc enim pendente lite prouisio debet fieri pro alimentis. Surd. l. cit. qu. 110. n. 6. Similiter (III) in casu Querelæ inofficiosi testamenti prouisio recte fit, iuxta textum expressum supra relatum in l. 27. §. 3. ff. de inoffic. testam. Nec non in reliquis iudiciis hereditariis, vti est familia ercisc. it. missionis ventris nomine & aliis*

liis causis ad materiam successione spectantibus.
Surd. l. cit. qu. 110. & seqq.

Th. XXXIII.

Obtinet (IV) hæc provisio iudicialis in Casu *sequestrationis*, quando sequestratio fructuum, pecuniæ vel alterius rei a iudice fuerit imposita, eiusque relaxatio nulla ratione impetrari possit, reus vero aliunde non habeat, unde se sustentare ac litis expensas solvere queat. Tunc enim litis expensæ & alimenta ipsi ex re litigiosa sequestrata sunt suppeditanda. Clud. *de sequestrat. cap. 10. n. 24.* Idem est in bonis saltem arrestatis, unde inopi debitori alimenta & sumtus litis necessarii præbendi sunt. arg. l. 33. *de reb. auctor. iud. possid. l. fin. ff. eod.* Neque hoc tantum procedit in illa lite, quæ super arresto aut bonis arrestatis agitatur, verum etiam sumtus alterius litis subministrandi sunt, ne scil. indefensus pereat. *Mev. Part. iv. dec. 358.* Et ideo index hoc casu vsque ad certam summam liti vel alimentis impendendam arrestum relaxare potest. *Mev. l. cit.*

Th. XXXIV.

Idem procedit in *Criminalibus*, quando per viam accusationis contra carceratum proceditur, quo casu pauperi ita detento suppeditandæ sunt

expensæ, tam litis quam alimentorum, ab eo, ad cuius instantiam ille incarceratus fuit. Boer. *dec. 303.* Manz. *Cent. Decis. Palat. qu. 64.* Id quod etiam Constitutio Criminalis Caroli V. ex presse sancit *art. 176.* ibi. Und wo er sich von seinen selbst. Gütern in solcher Gefängniß zu enthalten nicht vermögte / so soll alsdenn durch dem Anfläger zu seiner Erhalteniß dem Büttel sein gebühlich Wartgeld nach Ermäßigung des Richters gegeben werden / und er der Anfläger deshalb ziemlich bestand thun. Et hinc iudex quoque potest ab accusatore eo nomine idoneam cautionem exigere, ne alias onus alimentandi in iudicium redundet. Coler. *de Proc. Execut. p. 1. c. 2. n. 92.* Cum enim ad accusatoris requisitionem accusatus incarceratus sit, qui pro se aut suis, aut pro bonis suis inde securitatem vult consequi, ideo æquisimum quoque est, eundem tantum persolvere debere, quantum requiritur ad alendum incarceratum & solvendo sumtus carceris. Conf. Clafen. *in Comment. ad d. art. 176.* Licet enim magistratui ex officio incumbat, malis hominibus purgare prouinciam, & de securitate publica prospicere; Attamen hoc in genere quidem facere tenetur, non tamen ex sola delatione

ac-

accusatoris statim constat, an per hoc indiuiduum publica turbetur tranquillitas, cum eadem etiam per calumniam posset esse mota, unde propter incertum adhuc accusationis euentum, merito accusator iudicium debet seruare indemne, ne alias in exhaustis sumtibus grauetur res publica.

Th. XXXV.

Applicatur porro prædicta nostra conclusio, etiam si pauper litem haberet cum *Fisco*, nihilominus isti erit per hanc sententiam prouidendum, *Surd. de alim. Tit. 7. qu. 120. n. 7. & seqq.* Cum enim fiscus hoc in casu non inueniatur speciatim priuilegiatus, contra eum secundum ius commune erit respondendum arg. *l. 10. ff. d. 1. Fisc.* Maxime cum æquitatis ratio fauori fiscali præponderet.

Th. XXXVI.

Postulatur hoc *Remedium Prouisionale* a iudice per implorationem eiusdem extraordinariam. Atque est illa potestas communis omnium Magistratum atque iudicum, pendente lite, interim per decreta vel sententias de necessitate prouidere, & personis rebusque, ut expedit, consulere. *Mev. Part. iv. dec. 376.* Et quidem peti ac decerni ista solent a iudice causæ principalis, cum e-

iusdem iurisdictionis propter causæ connexionem
hac in parte censeatur fundata. *Surd. de alim. Tit.*
1. qu. 110. n. 9.

Th. XXXVII.

Potest vero peti illa provisio in quacun-
que iudicii parte, siquidem hæc non est exceptio qua-
dam dilatoria, sed punctum aliquod incidens con-
cernit, quod causam principalem per se non attingit.
Surd. de alim. Tit. 1. qu. 111. n. 23. Et ideo
tam ante quam post litem contestatam etiam in
termino executionis, nec non in secunda appella-
tionis instantia peti potest. *Rebuff. ad Constit.*
Regn. Gall. in præfat. n. 25. & seqq. Non tamen
post Conclusionem in causa postulari posse, no-
tat *Christin. Vol. 1. dec. 276. n. 10.* Sin vero
lata sit sententia, & ab ea appellatum fuerit, nec
causa appellationis brevi terminari queat, peti po-
terit provisio. *Molin. ad Consuet. Paris. S. 1. gloss.*
4. S. 42. n. 28. & seqq.

Th. XXXVIII.

Nec tamen prius iudex decernere debet aut
potest, quam editis *Actis*, ut inde de causæ iusti-
tia & bonitate petitionis æstimet, atque ideo ad
simplicia petitoris narrata non potest decernere,
Mev. Part. 4. dec. 194. n. 8. Nec proinde iudex
præ-

præcipitare debet Decretum, plane inaudito eo; cuius maxime interest, aut, sine vlla causæ cognitione, concurrat enim aliquod aduersarii præiudicium, unde summarie desuper debet cognosci, *Mev. Part. III, dec. 376.*

Th. XXXIX.

Decernuntur ista alimenta & sumtus litis per *Mandatum*, quod etiam vim Decreti ac sententiæ habere dicitur, & in hoc sensu *sententia* appellatur *provisionalis*; Cum alias sententia stricte dicta & Decretum inuicem differant; siquidem sententia continet absolutionem vel condemnationem *l. 1. ff. d. re iudic. l. 3. C. de sentent.* Non vero semper Decretum. At tamen in sensu latiori acceptum vocabulum sententiæ, etiam hoc mandatum siue decretum provisionale sub se comprehendit, quia nimirum vtraque fertur a iudice, & similem inuicem auctoritatem iudicalem habet. *Mev. Part. v. dec. 375.*

Th. XL.

Nec tamen ab eo, cui alimenta & litis sumtus præstandi sunt, satisfactio regulariter exigitur, *Mev. Part. v. dec. 375. n. 4.* propterea, quod non iure actionis, sed officio iudicis præstentur, quo casu alimentarius cauere non tenetur, *Coler.*

de alim. Lib. 1. cap. 14. n. 57. Neque interest, siue litigans pauper sit persona coniuncta, siue extranea, cum tales expensæ ex pietate factæ censeantur, adeoque restitutioni non sint obnoxia arg. *l. 34. ff. d. negot. gest.*

Th. XLI.

Pertinet hæc sententia prouisionaliter ad *Expensas litis* quatenus iisdem ex publica prouisione legum, ex præstito iuramento paupertatis, vel aliunde nondum est prospectum. *Struv. Synt. Ciu. Exerc. XXI. tb. 52.* Secundario etiam ad *alimenta* inopi litiganti subministranda, vel ex bonis aduersarii, vel ex bonis ipsius litigantis forte sequestratis. Cum enim, si sequestratio non fuisset facta, nihilominus pendente lite possessori prouentus rei obuenerent, non poterit altera pars conqueri de iniuria, si partem prouentuum ad alimenta & litis expensas velit impendere, si non aliunde habeat unde uiuat. *Add. Scotan. Diss. ad Pand. XXXV. n. 14.* Quot vero fructus ex re litigosa vel alias quantum impensarum ad litem & alimenta inopi litiganti adiudicari debeant, variant inter se Interpp. Alii putant, quartam partem fructuum rei de qua agitur, deberi per *l. 3. ff. si pars hered. petat.* At vero cum

cum hæc lex casum quendam singularem & specialem in se contineat, non erit producenda ad consequentiam in aliis iuris materiis penitus diuersis. arg. *l. 14. ff. d. LL.* Alii sextam partem fructuum adiudicandam statuunt, prout vult *Mæv. Part. 1. dec. 159. & Part. 11. dec. 612.* Verum rectius illa quantitas arbitrio prudentis iudicis committitur, qui illam pro diuersis circumstantiis definire debet, prout qualitas personæ aut causæ exigere videatur, uti explicat *l. fin. C. d. ord. cognit.* Add. *Mæv. Part. V. dec. 375. Clud. de Sequestr. cap. 10. n. 24.*

Th. XLII.

Obtinet hæc alimentorum prouisio potissimum circa personas, aliquando etiam circa iumenta & animalia, si forte debitor bonis sequestratis, victum illis dare nequeat. *Coler. de Proc. Execut. Part. 1. cap. 2. n. 87.* Neque illud analogiæ iuris aduersatur; Vti enim alias sub penu legata, ea quoque continentur, quæ in usum iumentorum parata sunt *l. 3. pr. §. 8. & seqq. ff. de pen. legat.* Ita quoque in hac iuris materia fauorabili leges benignius sunt interpretandæ quoad denominationem alimentorum, vt etiam ad victum iumentorum necessarium extendi queant.

Th.

Locum præterea habet ista alimentorum & sumtuum prouisio non tantum pendente appellatione, vt putat Marci *Part. II. dec. 364.* Sed etiam in prima statim instantia. Coler. *de alim. Lib. I. c. 14. n. 43.* adeo vt & ad interponendam & ad prosequendam appellationem sumtus prouideri queant. *Mev. Part. IV. dec. 338. n. 7.* Quod si prouisio semel fuerit adiudicata, & postea feratur sententia in causa principali contra eandem, isque ab ea appellet, non obstante appellatione debet prouisio adimpleri. *arg. l. 5. §. imperator 1. ff. vt. legat. vel fideicom. nom. carv. Christin. Vol. I. dec. 276. n. 10. §. seqq.*

Ceterum dubitatur, an filitigans pauper victus fuerit, teneatur ad restitutionem eius quantitatis, quam ex hac causa ab aduersario perceperit. Et concludunt in negatiuam, nimirum quod non teneatur ad restitutionem, modo non lis penitus per calumniam mota ex euentu appareat. Quem in finem adducunt *l. 1. §. Interesse 17. ff. Simul ventr. nom. ibi: Interesse autem videtur, primum de alimentis qua in ventrem sunt erogata, nec enim alias hæc repetuntur nisi per calumniam in possessionem*

* (31) *

*nem venit. Ceterum si res calumnia caret, nihil
praestabit mulier, quae sine causa alta est praetextu
ventris. Qui textus licet specialis esse videatur in
favorem partus conceptus, tamen rationem ha-
bet generalem; Et ideo generaliter iuxta mentem
Practicorum concludit; Quod in aliis quoque
causis neque imputanda neque restituenda sint a-
limenta, quae lite pendente loco provisionis dan-
tur. Couarruv. Pract. Quast. Cap. 17. n. 7.*

Th. XLV.

Non tamen sententia provisionalis debet præ-
iudicare *Definitivæ* causæ principalis, pertinet e-
nim saltem ad ea, quæ providere interim necesse
erat, de cetero omnia manent integra & in even-
tum litis parti alteri illæsa. Quo spectat in pri-
mis *l. pen. de his qui sui vel al. iur.* ibi: *Si iudex
nutriri vel ali oportere pronuntiauerit: dicendum
est de veritate querendum, filius sit, annon: neque
enim alimentorum causa veritati facit præiudi-
cium.* In tantum autem hoc verum est, quod
hæc provisionalis non præiudicet principali causæ,
ut debeat iudex a provisione abstinere, quando
providendo decideret causam principalem, si ni-
mirum per sententiam provisionalem gravamen

F

ali-

*(32) *

aliquod in definitiuam influens foret inferendum, *Surd. de alim. Tit. 1 qu. 126. n. 6.* Vnde si tale Decretum prouisionale limites suos excefferit, non prouisionalis, sed definitiua erit prolocutio, vt inde grauato appellatio non sit deneganda. *Mev. Part. III. dec. 376.*

Th. XLVI.

Cessat illa prouisio (I.) in alimentis prateritis vel sumtibus iam exsolutis, quorum repetitio non conceditur. *Menoch. de Presumpt. L. 1. qu. 35. n. 30.* (II.) In specie cessat circa filium, si agat ad rescindendam renunciationem hereditatis paternæ a se factam. *Surd. de alim. Tit. 1. qu. 113.* Præterea (III.) omnis prouisio, quæ lite pendente fieri solet, cessat, si lis in continenti finiri possit, aut sententia definitiua ferri. *Add. Christin. Vol. 1. dec. 276. n. 10.* Desinit denique & decrescit illa petitio, si pendente lite, aliunde facultates litigantis fuerint auctæ, quia tunc ratio illorum sumtuum cessat, quippe quorum dies non simul sed successiue cedere intelligitur. *arg.*

l. 11. ff. d. ann. legat.

SOLI DEO GLORIA:

GENE-

GENEROSO AC CLARISSIMO IUVENI
IOACHIMO HENRICO
KATTIO,

EQVITI BREMENSIS

Dissertationis huius Responden-
ti Ornatissimo

S. P. D.

P R Æ S E S,

Nnus est, & quod excurrit, cum Tua mihi,
Generose Iuvenis, familiaritas in hac Salana
innotuit, quo in Collegiis meis, tum au-
scultando tum disputando, ita modeste &
studiose Te gessisti, vt Te memoria felicem,
ingenio fertilem & iudicio plenum commilitonibus omni-
bus probares. Neque hæc tua assiduitas sine fructu
neque conuersatio academica sine ornamento fuit; Ha-
bes hac de re plura Doctorum testimonia, quorum scho-
las frequentasti, ut exercitatum Te præberes in illis disci-
plinis, quæ non tantum ad ornandam sed etiam augen-
dam

E 2

dam

dam animi culturam adinventæ sunt. Siquidem partim in historica & literaturæ cognitione profecisti, partim Politicæ & Moralis doctrinæ principiis imbutus, illos adisti fontes, ex quibus ingens ad excolendam hominis vitam deriuatur emolumentum. Hisce omnibus Iuris Ciuilis culturam adunxisti, non tamen ita, vt rubricas saltem titulorum nosceres, aut inanibus verborum formulis delectari volueris, verum ad interiora Iuris tum publici tum priuati arcana penetraſti, ſatis gnarus, decere politum ingenium, ultra Iuſtinianum ſapere, & potiſſimam eſſe prudentiæ Ciuilis partem, non in legum tricis hæere, ſed omnia ad uſum fori & imperii transferre. Quod proinde magnis ingeniis eſt proprium, non diu deliteſcere, Te quoque excitauit, publico hoc edito indiſtriæ ſpecimine declarare, quanta cupiditate ardeas, vt paternæ & auitæ laudis dignus aliquando exiſtas hæres. Pergas igitur in felici coepto, cui non tantum ex animo gratulor, verum etiam in futurum auguror; Quod qui iam Cathedræ Diſſertatione hac academica *prouidendum* cenſes, aliquando futurum ſit, vt *prouidendo* Reipublicæ conſulas, ad quam Parentum Virtus Te progeniuit. Id quod Tibi cum voto omnigenæ felicitatis ex animo adprecor. Dabam Ienæ Idib. Ianuar.

M DCC XIV.

X2403649

Q. D. B. V.
DISSERTATIO ACADEMICA

DE

SENTENTIA
PROVISIONALI,
QUOD ALIMENTA ET EXPENSAS LITIS.

QVAM

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DOMINO

WILHELMO HENRICO,
DVCE SAXONIE, IVLIACI, CLIVIE, MONTIVM,
ANGARIE ET WESTPHALIE, & reliqua,
SVB PRÆSIDIO
DOMINI

FRIDERICI GOTTLIEB
STRUVII,

L. V. DOCTORIS,
CVRLÆ PROVINCIALIS ADVOCATI ORDINARIJ,
DOMINI ET PRÆCEPTORIS SVI ÆTATEM
DEVENERANDI,

AD DIEM IX IANVARIJ

IN AUDITORIO ICTORVM
PVBLICE DISPVTABIT
IOACHIMVS HENRICVS KATTE,
EQVES BREMENSIS.

I E N Æ, LITTERIS KREBSIANIS M DCC XIV.

